

17.10.2023

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2023

PERUSTIEDOT

Kunta: Toivakan kunta

Kunnan yhteys henkilön tiedot

- Nimi: Touko Aalto
- Sähköpostiosoite: touko.aalto@toivakka.fi
- Puhelinnumero: 040 5169332

HAKEMUS

A. Haettava summa, €: 500.000,00

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2022, niin sen käyttötarkoitus: Toivakan kunta sai 430 000 € harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta ja se käytettiin taseessa olevan alijäämän kattamiseen. Taseen katettava alijäämä 31.12.2021 oli 1 916 798,86 € ja 31.12.2022 se oli 1 614 520,83 €.

C. Kunnan yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös 31.12.2022 ja sen vaikutus kuntien katettavaksi jäävän alijäämän määrään.

Hyvinvointialuelainsäädäntö velvoittaa, että hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien tuli kattaa alijäämänsä ennen siirtymistä, tarkoittaen käytännössä, että alijäämät oli katettava vuoden 2022 loppuun mennessä. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallitus hyväksyi 31.8.2022 tilinpäätösennusteen, joka poikkesi merkittävästi talousarviosta 2022. Kunnille informoitiin kesällä 2022, että ylitys vuoden 2022 budjetissa voi olla noin kymmenen miljoonan suuruinen. Valtava alijäämäinen loppusumma selvisi kunnille vasta elokuun 2022 lopussa, kun tilanne on jo mennyt ylivoimaisen haasteelliseksi.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin taseessa oli aikaisemmilta vuosilta kertynyttä alijäämää 31.12.2021 yhteensä 40.045.024,00 euroa. Tämä oli suunniteltu katettavaksi peruspääomaa alentamalla (24m€) sekä kunnilta laskuttamalla (17m€). Vuoden 2022 talousarvion osalta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tavoitteena oli, että uutta alijäämää ei syntyisi. Kuitenkin omistajakuntia informoitiin 31.8.2022 siitä, että vuoden 2022 toiminnan tulos on arviolta -38.2 miljoonaa euroa.

"Aiemmin kesäkuussa 2022 sairaanhoitopiirin valtuusto päätti, että KSSH:n peruspääomaa, joka on 48 m€ lasketaan 24 m€:lla. Edellä todetun peruspääoman alentamisen jälkeen jäsenkuntien katettavaksi jää aikaisempien vuosien alijäämästä noin 17 m€ sekä tämänhetkisen ennusteen näyttämä 38 m€ talousarvion ylitys tältä vuodelta.

KSSH:n hallitus esittää KSSH:n valtuustolle, että kunnilta laskutettaisiin erillinen laskutuserä aikaisempina vuosina kertyneestä alijäämästä. Laskutuserä on suuruudeltaan noin 17 m€.

Tämän lisäksi hallitus esittää, että valtuusto hyväksyy vuoden 2022 tilinpäätösennusteen mukaisen lisätalousarvion 38 m€ sekä sen, että kunnilta laskutettaisiin tämän alijäämän kattamiseksi toinen laskutuserä. Laskutuserän lopullinen suuruus täsmennetään tilinpäätösvaiheessa."

(KSSH, tiedote 31.8.2022)

Kumulatiivisen tuloksen tuli kuitenkin olla vuoden 2022 lopussa 0,00 €, jonka vuoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiiri esitti talousarviomuutosta siten, että jäsenkunnilta laskutettaisiin erillislaskutuksena aiemmin jo kertyneet alijäämät -16,95 € sekä vuoden 2022 ennustettu alijäämä, -38,2 miljoonaa euroa. Laskutus toteutettaisiin palveluiden käytön suhteessa. Sairaanhoitopiirin hallitus käsitteli asiaa 31.8.2022 ja hyväksyi muutoksen. Sairaanhoitopiirin valtuusto käsitteli asiaa 14.10.2022.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös toteutui kaikesta huolimatta niin, että vuoden 2022 alijäämä kasvoi 46.055.791,00 euroon ja sairaanhoitopiirin koko kumulatiivinen alijäämä oli 86.100.815,00 euroa 31.12.2022. Toivakan kunnan osuus sairaanhoitopiirin alijäämästä oli 898.871,00 euroa.

Toivakan kunta muodosti vuoden 2021 tilinpäätökseen 300.000,00 euron pakollisen varauksen, jolla varauduttiin kattamaan kattamaan ennen vuotta 2021 kertynyt alijäämäosuus, joka oli 152.323,00 euroa ja vuoden 2021 syntynyt alijäämä, joka kohosi 265.737,00 euroon.

Kyseessä on poikkeuksellinen häiriö, johon kunta ei pysty enää itse vaikuttamaan muutoin, kuin maksajan ominaisuudessa. Tämän lisäksi poikkeuksellisen suurella kustannuksella on negatiiviset vaikutukset Toivakan tulevien vuoden valtionosuuslaskelmiin (hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeisiin valtionosuuksiin). Kokonaisvaikutus tulee olemaan euromääräisesti vielä siis paljon ilmoitettua suurempi.

Toivakan kunnan valtionosuudet vuodelle 2024 heikentyvät 400.000,00 euroa vuoden 2023 tasosta johtuen hyvinvointialueelle siirtyvistä osuuksista, jotka johtuvat sairaanhoitopiiriin alijäämistä.

2. Seututerveyskeskus-liikelaitoksen tilinpäätös 31.12.2022

Seututerveyskeskuksen menot vuonna 2022 eivät pysyneet talousarviossa ja kunnille tuli lisäkuluja. Toivakan kunnalle tämä tarkoitti 211.153,73 €:n lisäkuluja.

3. Toivakan kunnan taseessa oleva alijäämä, tasapainottamistoimet sekä vaara ajautua kriisikuntamenettelyyn

Toivakan kunnalla on 31.12.2022 taseessa katettavaa alijäämää yhteensä 1.614.520,83 euroa. Kuntalain mukaisesti alijäämien tulee olla katettuna neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien eli viimeistään 31.12.2024.

Alijäämää selittävät tekijät löytyvät tilapäisestä häiriöstä vuonna 2020. Kirjanpitolain mukaisesti alkuvuodesta 2020 Toivakan kunta merkitsi vuoden 2019 tilikaudelle pakollisen varauksen 3.331.806,00 euroa, koska yhdessä tilintarkastajan kanssa arvioitiin, että uhka menon toteutumisesta on joko varma tai todennäköinen. Tämä vaikutti vuoden 2019 tilinpäätökseen merkittävästi, heikentäen sen historiallisen huonoksi. Keväällä 2020 Keski-Suomen Verkkoholding Oy hakeutui yrityssaneeraukseen. Yrityssaneerauksen aloittaminen aiheutti sen, että luotonantajana toiminut Kuntarahoitus Oyj irtisanoi luottosopimuksen mukaisesti luoton pääoman. Toivakan kunnan osalta se tarkoitti 3.433.002,62 €, (sis.korot), euron laskua, joka tuli maksettavaksi kesäkuussa 2020. Lasku maksettiin lisälainanotolla ja kokonaisuus söi tuolloin taseessa olleet ylijäämät.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin alijäämät ja seututerveyskeskuksen vuonna 2022 ylittyneet menot heikensivät Toivakan kunnan tilannetta merkittävästi.

Kunta on tehnyt aktiivista talouden tasapainottamista vuodesta 2019. Tämänhetkinen tasapainotusohjelma ulottuu vuoteen 2024 (liitteenä). Toivakan kunta on laatinut tasapainotusohjelman alun perin yhteistyössä FCG Perlacon Oy:n kanssa, jonka jälkeen ohjelmaa päivitetään vuosittain vastaamaan aina ajankohtaista taloustilannetta.

D. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (esim.: veroprocentti, taksat, lainoitus tai menosäästöt):

1. Jo toteutetut toimenpiteet

Kuntaan laadittiin laaja talouden tasapainotusohjelma 2021, joka kattoi kaikki toimialat. Tätä ennen säästöjä oli jo tehty jokaisella toimialalla. Kunta toteutti vuoden 2022 aikana talouden tasapainottamisohjelmaa niin, että se myi Paloskylän leirikeskuksen 155.000,00 €:n hintaan, yhden ison metsäkiinteistön hintaan 303.300,00 €, puun myyntiä kunta tuloutti 158.329,00 €:lla ja henkilökunta piti palkattomia vapaita n. 23 000 €:n edestä.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

Kunta on käynnistänyt koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintamenettelyt kunnanhallituksen päätöksellä 2.10.2023, ja karsinut käyttötaloustalouksiaan merkittävästi. Kunta ei ole tehnyt suuria investointeja viime vuosina säästösyistä ja investointitaso joudutaan pitämään alhaisena tulevana vuosina.

Talouden tasapainottamisohjelmassa vuonna 2023 on toteutuneet:

- suosituspöytä pidetty 73 päivää = 8 030 €
- Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeita on myyty 9 kpl = 54.300,00 €
- kahdesta metsäkiinteistöstä on saatu tarjoukset = myyntivoitto 84.118,00 €
- puun myynti toteutuu syksyllä 2023 = tulo yli 80.000,00 €

Voimassa olevaa talouden tasapainotusohjelmaa noudatetaan. Talouden tasapainottamisohjelmalla tähdätään 1 miljoonan euron säästöihin vuoden 2024 aikana.

On kuitenkin huomioitavaa, että moni tasapainotusohjelman toimenpiteistä on kertaluonteinen erä, jonka vuoksi ohjelmaan voi tulla muutoksia. Ohjelmaa päivitetään jälleen syksyn 2023 aikana, osana vuoden 2024 talousarvion valmistelua, vastaamaan taloustilanteen kehitystä.

E. Muut huomiot ja lisätiedot:

17.10.2023 Toivakka

Touko Aalto, vt. kunnanjohtaja

Liitteet:

Tuloslaskelma 1-8/2023

Talousarvioluonnos 2024

Tuloslaskelma tilinpäätös 2022

Talouden tasapainottamissuunnitelma 2023-2024

inflaation kiihtymisestä saatiin jo viime vuonna, mutta vielä keväällä inflaatiopiikin ajateltiin jäävän maltillisemmaksi ja lyhytaikaisemmaksi. Kuntien kustannuskehityksen kannalta painoarvoltaan merkittävien hintoihin vaikuttava tekijä on kuitenkin kunta-alan ansiokehitys, sillä henkilöstökustannukset muodostavat kuntatalouden suurimman kuluerän. Kunta-alan vaikea työkiista saatiin osittain päätökseen kesäkuun alussa, kun kaikki muut kunta-alan työntekijäryhmät hoitajaliittoja Tehy ja Superia lukuun ottamatta hyväksyivät kuntien ja hyvinvointialueiden virka- ja työehtosopimukset. Yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi sopimuskorotuksia sovelletaan kuitenkin kaikkiin, myös sote-alan työntekijöihin. Sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle lasien keskimäärin 8,8 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämissuunnitelmaa vuosina 2023–2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämissuunnitelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi.

Kaikkiin talouden ennusteisiin sisältyy kuitenkin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaun muutti talouden tilannekuvan, eikä se ole sittemmin selkiytynyt oleellisesti. Venäjän hyökkäys Ukrainaun jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on edelleen kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kunta-talouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua. (Lähde Kuntataloussuunnitelma 2023, syksy 2022, Valtiovarainministeriö.)

3.7. Toivakan talouden kehitys

Toivakan kunnan taseen kumulatiivinen alijäämä 31.12.2021 oli 1 917 milj. €. Talouden tasapainottamissuunnitelma tehtiin vuonna 2020 ja sitä on päivitetty vuonna 2021 ja 2022.

Talouden tasapainottamissuunnitelman vuosille 2023–2024.

Talouden tasapainotussuunnitelma: tavoite 2 346 000 €	2023	2024
Tuloveroprosentin korottaminen 0,5 prosentilla		186000
Vakituiset asuinrakennukset, veroprosentin korottaminen 0,5 %		30000
Suositusvapaat	10000	10000
KERTALUONTEISET TULOT		
Osakeomaisuuden myynti, mikäli ei toteudu vuoden 2022 aikana	1200000	
Metsäkiinteistöjen myynti (useampi palsta)	230000	
Soran myynti		15000
Puun myynti	75000	40000
Nisulan tontit	250000	
Leppärannan tontit		220000
As Oy Metsätalon osakkeen myynti	15000	
As Oy Metsätalon osakkeen myynti	15000	
Okt Mäntylä myynti	50000	
YHTEENSÄ	1 845 000	501000